

L'home a la recerca de sentit

El qui al camp de concentració ja no és capaç de creure en el futur, en el seu futur, està perdut

«No es tracta del sofriment i la mort dels grans herois i màrtirs, sinó més aviat de les "petites" víctimes i de la "petita" mort d'una gran massa de gent.» El psiquiatre Viktor E. Frankl (nascut a Viena el 26 de març del 1905 i mort al mateix lloc el 2 de setembre del 1997), del 1942 al 1945 va patir la duresa inhumana dels camps de concentració. El recordem escoltant-ne una entrevista i llegint un recull de 14 fragments del seu llibre *L'home a la recerca de sentit* (<http://www.grup62.cat/lilibre-lhome-a-la-recerca-de-sentit-94537.html>) que, amb una lucidesa extraordinària, no només analitza aquella brutalitat, sinó que reflexiona per quin motiu, malgrat el pitjor dels inferns, val la pena viure.

Foto: Maritè Toledo

1. Mentre estem esperant a les dutxes, experimentem de debò la nuesa: ara ja no tenim veritablement res tret d'aquest nostre cos nu (després d'haver-ne arrencat els pèls), ja no posseïm res més tret de la nostra nua existència. ¿Què n'ha quedat, dels vincles externs amb la nostra vida anterior? A mi, per exemple, les ulleres i el cinturó, que naturalment més endavant hauré de bescanviar per un bocí de pa.
2. ¿Què és el que més somia l'intern d'un camp de concentració? Somia pa, pastissos, cigarretes i una bona banyera d'aigua calenta. La no-satisfacció de les corresponents necessitats més primitives fa que el pres les satisfaci en les il·lusions primitives.
3. És possible que, a pesar de la seva disposició d'esperit relativament feble, les persones sensibles i acostumades de sempre a una vida intel·lectualment intensa per aquesta mateixa raó visquin dolorosament la continuació externa de la vida al camp, i que, en canvi, la visquin menys

destructivament amb relació al seu ésser intel·lectual. Són persones a les quals resta oberta la possibilitat d'aïllar-se d'aquell ambient horrorós i retornar a un món intel·lectualment lliure i interiorment ric. Només d'aquesta manera es pot entendre que de vegades les constitucions més delicades puguin, paradoxalment, sobreviure a la vida al camp de concentració millor que no pas les naturaleses més robustes.

4. L'amor és en certa forma la darrera meta i la més elevada a la qual l'ésser humà és capaç de llançar-se. [...] L'home, quan ja no li queda res en aquest món, pot ser feliç ?encara que només sigui uns instants? Lliurant-se en el més íntim del seu ésser a la imatge de la persona estimada. En la situació més desolada que ens puguem imaginar, en una situació en què l'ésser humà no es pot realitzar fent res de productiu, en una situació en què l'única cosa de profit que fa és un autèntic sofriment, un sofriment íntegre, en una situació com aquesta l'ésser humà és capaç de sentir-se sadollat mirant amorosament, contemplant, la imatge mental de l'ésser estimat que du amb ell.

5. La major part dels presos estan, comprensiblement, turmentats per una mena de complex d'inferioritat. Tots nosaltres hem pensat que érem algú. Ara i aquí, però, són literalment tractats com si no fossin ningú.

6. Si la vida té algun sentit, llavors també ha de tenir sentit el sofriment. I és que en certa manera el sofriment forma part de la vida, igual que el destí i la mort.

7. Mentre que els neguits de la majoria es relacionen amb la pregunta: «¿Sobreviurem al camp de concentració?» (altrament tots aquests sofriments no tenen aleshores cap sentit), la pregunta que em turmentava a mi era ben diferent: «¿Té algun sentit tot aquest sofriment, aquesta mort al voltant nostre?». Perquè, fet i fet, si no fos així, aleshores sobreviure al camp de concentració tampoc no tindria gens de sentit.

8. La manera com una persona assumeix el seu ineluctable destí i, amb ell, el sofriment imposat, deixa oberta la porta a un reguitzell de possibilitats a l'hora de modelar una vida plena de sentit, fins i tot en les circumstàncies més difícils i fins als darrers minuts de la seva vida. [...] L'ésser humà interiorment pot ser més fort que el seu destí extern, i no tan sols al camp de concentració.

9. El qui al camp de concentració ja no és capaç de creure en el futur, en el seu futur, està perdut. En perdre el futur, perd el suport espiritual, s'abandona interiorment i es lliura a la ruïna tant físicament com mentalment.

10. Hem d'aprendre i hem d'ensenyar a les persones desesperades que el sentit de la vida de fet en cap cas no depèn d'allò que encara esperem de la vida, sinó més aviat, i de manera exclusiva, d'allò que la vida espera de nosaltres! [...] Al capdavant, viure no vol dir altra cosa que assumir la responsabilitat de respondre el que cal a les preguntes sobre la vida, la responsabilitat d'acomplir les obligacions que la vida adjudica a cadascun de nosaltres, la responsabilitat de satisfer les exigències del moment.

11. Quan algú s'havia intentat suïcidar, s'aplicava l'ordre estricta de no salvar-lo. En aquest sentit existia, per exemple, la prohibició oficial de «tallar» la corda dels companys que havien intentat penjar-se. Raó de més perquè veiéssim, naturalment, la necessitat d'adoptar mesures preventives. [...] Es tractava de dos homes que en les seves converses havien manifestat la intenció de suïcidar-se. Tots dos adduïen d'aquella manera tan característica que «ja no esperaven res de la vida».

12. Però en tots dos casos va ser útil demostrar-los que la vida esperava alguna cosa d'ells, hi havia alguna cosa en aquesta vida, en el futur, que els esperava. En efecte, va resultar que a un d'aquells homes l'esperava una persona: el seu fill, al qual l'unia un amor idolàtric, «esperava» el seu pare a l'estranger. A l'altre, no l'«esperava» cap persona sinó una cosa: la seva obra! Aquell home era un científic que havia publicat una col·lecció no acabada de llibres sobre un determinat tema que esperava ser completada. Era un home insubstituïble i imprescindible en el cas

d'aquella obra.

13. ¿Com és possible que unes persones de carn i ossos puguin fer a altres persones el que aquestes asseguren que els van fer? [...] Primer, que entre els vigilants del camp n'hi havia que eren uns sàdics acarnissats, entès això en un sentit estrictament clínic. En segon lloc, aquests sàdics se seleccionaven per fer-ne, sempre que podien, un escamot de vigilants estrictes. [...] En tercer lloc, cal remarcar que una part considerable dels vigilants senzillament s'havia tornat completament insensible a còpia d'anys d'haver estat testimoni de totes les pràctiques sàdiques, cada vegada més elevades, que es feien al camp.

14. Nosaltres vam conèixer l'home com potser abans no ho havia fet cap altra generació. Però ¿què és l'home? És l'ésser que sempre *està decidint* què és. És l'ésser que ha inventat la cambra de gas; però també és l'ésser que s'ha dirigit amb fermesa a la cambra de gas amb una pregària als llavis.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=k6JeEkaaBt4>

L'home a la recerca de sentit(<http://www.grup62.cat/livre-lhome-a-la-recerca-de-sentit-94537.html>)

© Viktor E. Frankl

© de la traducció: Francesca Martínez

© Edicions 62, 2005